

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 15/22
Luxemburgissa 25.1.2022

Tuomio asiassa C-638/19 P
Komissio v. European Food ym.

Unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen päätellessään, ettei komissiolla ollut valtiontukia koskevan oikeuden perusteella toimivaltaa tutkia korvausta, jonka Romania maksoi ruotsalaisille investoijille välitystuomion täytäntöön panemiseksi

Vaikka välitystuomiossa hyväksyttiin investoijien väitteet, joiden mukaan Romania oli sääntöjenvastaisesti kumonnut erään verokannustinjärjestelmän ennen liittymistään unioniin, komission tarkastelema tukitoimenpide myönnettiin kuitenkin vasta liittymisen jälkeen

Ruotsin kuningaskunta ja Romania tekivät 29.5.2002 investointien edistämistä ja molempinpuolista suojelua koskevan kahdenvälisen investointisuojausopimuksen (jäljempänä kahdenvälinen investointisuojausopimus), jonka 2 artiklan 3 kohdassa määrättiin, että kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen investoijien investoinneille oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun. Kahdenvälisessä investointisuojausopimuksessa määrätään lisäksi, että investoijien ja allekirjoittajavaltioiden väliset erimielisyydet ratkaisee välitystuomioistuin.

Romanian Euroopan unioniin liittymistä koskevien neuvottelujen yhteydessä vuonna 2005 Romanian hallitus kumosi tietyillä epäsuotuisilla alueilla toimivien investoijien hyväksi käyttöön otetun kansallisen verokannustinjärjestelmän (jäljempänä verokannustinjärjestelmä).

Useat ruotsalaiset investoijat katsoivat, että kumoamalla verokannustinjärjestelmän Romania oli laiminlyönyt velvollisuutensa varmistaa niiden investointien oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu kahdenvälisen investointisuojausopimuksen mukaisesti, ja vaativat välitystuomioistuimen perustamista saadakseen korvauksen aiheutuneista vahingoista. Välitystuomioistuin velvoitti 11.12.2013 antamallaan välitystuomiolla Romanian maksamaan mainituille investoijille 178 miljoonan euron vahingonkorvauksen.

Huolimatta siitä, että Euroopan komissio oli korostanut eri tavoin tarvetta noudattaa kyseisessä asiassa valtiontukiasioissa sovellettavia sääntöjä ja menettelyjä, Romanian viranomaiset maksoivat välitystuomioistuimen määräämän korvauksen ruotsalaisille investoijille.

Komissio totesi 30.3.2015 antamallaan päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös)¹ korvauksen maksamisen sisämarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi, kielsi sen täytäntöönpanon ja määräsi jo maksetut määrät perittäviksi takaisin.

Unionin yleinen tuomioistuin, jossa oli saatettu vireille useita kanteita, kumosi kyseisen päätöksen² lähinnä sillä perusteella, että komissio oli soveltanut toimivaltaansa taannehtivasti tosiseikkoihin, jotka olivat edeltäneet Romanian liittymistä unioniin 1.1.2007. Unionin yleinen tuomioistuin nimittäin lähti siitä oletuksesta, että Romania oli myöntänyt kyseessä olevan tuen verokannustinjärjestelmän kumoamisajankohtana eli vuonna 2005.

Asian suuressa jaostossa tutkinut unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen tuomion, vahvistaa komission toimivallan antaa riidanalainen päätös ja palauttaa asian unionin

¹ Valtiontuesta SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), jonka Romania on pannut täytäntöön – Välitysoikeuden asiassa Micula v. Romania 11.12.2013 antama tuomio, 30.3.2015 annettu komission päätös (EU) 2015/1470 (EU 2015, L 232, s. 43).

² Unionin yleisen tuomioistuimen 18.6.2019 antama tuomio European Food ym. v. komissio, [T-624/15](#), [T-694/15](#) ja [T-704/15](#).

yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä lausuu sille esitetyistä kanneperusteista ja perusteluista, jotka koskevat kyseisen päätöksen asiasisältöä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Koska komissio on saanut SEUT 108 artiklan nojalla toimivallan valvoa Romanian toteuttamia tukitoimenpiteitä tämän unioniin liittymisestä alkaen, unionin tuomioistuin muistuttaa, että ajankohta, jolloin valtiontuki on katsottava SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla myönnettyksi, on se ajankohta, jona oikeus sen saamiseen annetaan tuensaajalle sovellettavan kansallisen säännösten nojalla. Ratkaiseva seikka kyseisen ajankohdan määrittämiseksi on edunsaajan saama varma oikeus kyseiseen tukeen ja valtion vastaava sitoutuminen kyseisen tuen myöntämiseen. Tällainen toimenpide voi nimittäin juuri kyseisenä ajankohtana johtaa kilpailun vääristymiseen, joka on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin toteaa, että vaikka oikeus korvaukseen ruotsalaisten investoijien väitetysti kärsimästä vahingosta perustuu siihen, että Romania kumosi verokannustinjärjestelmän väitetysti kahdenvälisen investointisuojaus sopimuksen vastaisesti, se myönnettiin vasta 11.12.2013 annetulla välitystuomiolla, jossa sekä todettiin kyseisen oikeuden olemassaolo että määritettiin sen määrä. Vaikka korvauksella pyritään osittain korvaamaan vahinko, jonka ruotsalaiset investoijat väittävät kärsineensä Romanian unioniin liittymistä edeltäneenä aikana, ne saivat kyseisen korvauksen tosiasiallisesti vasta välimiesmenettelyn päätteeksi.

Kun otetaan huomioon, että kyseessä oleva tukitoimenpide myönnettiin Romanian unioniin liittymisen jälkeen, **unionin yleinen tuomioistuin teki siten oikeudellisen virheen katsoessaan, ettei komissiolla ollut ajallista toimivaltaa antaa riidanalaista päätöstä SEUT 108 artiklan nojalla.**

Unionin tuomioistuin täsmentää, että kysymys siitä, voiko välitystuomiolla myönnetty korvaus olla SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, ei kuulu sen toimivaltaan muutoksenhaun yhteydessä, koska unionin yleinen tuomioistuin ei tutkinut sitä. Komission SEUT 108 artiklaan perustuva toimivalta ei kuitenkaan voi missään tapauksessa riippua tämän kysymyksen tarkastelun lopputuloksesta, koska komission kyseisen määräyksen nojalla harjoittaman ennakovalvonnan tarkoituksena on muun muassa selvittää, onko kyseessä oleva korvaus valtiontukea vai ei.

Unionin tuomioistuin toteaa vielä, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen myös katsoessaan, ettei unionin tuomioistuimen tuomiolla Achmea³ ole merkitystä nyt käsiteltävässä asiassa.

Tuomiossa Achmea unionin tuomioistuin katsoi, että SEUT 267 ja SEUT 344 artikla ovat esteenä jäsenvaltioiden välisen kansainvälisen sopimuksen määräykselle, jonka mukaan jommankumman jäsenvaltion investoija voi toiseen jäsenvaltioon tehtyjä investointeja koskevan riidan yhteydessä käynnistää viimeksi mainittua jäsenvaltiota vastaan menettelyn välimiesoikeudessa, jonka toimivalta tämän jäsenvaltion on hyväksyttävä. Tekemällä tällaisen sopimuksen jäsenvaltiot suostuvat poistamaan tietyt riidat, jotka voivat koskea unionin oikeuden soveltamista tai tulkitsemista, omien tuomioistuintensa tuomiovallasta ja näin ollen siitä oikeussuojakeinojen järjestelmästä, jonka ne ovat SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla velvollisia luomaan unionin oikeuden kattamilla aloilla.

Nyt käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että **ruotsalaisten investoijien vaatima korvaus koski myös vahinkoja, jotka nämä väitetysti kärsivät sen jälkeen, kun Romania oli liittynyt unioniin, mistä lähtien unionin oikeutta ja muun muassa SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa on voitu soveltaa kyseiseen jäsenvaltioon.** Tältä osin välitystuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun oikeusriidan ei voitu katsoa rajoittuvan kaikilta osiltaan ajanjaksoon, jolloin tuomiosta Achmea johdettavat säännöt ja periaatteet eivät vielä sitoneet Romaniaa siitä syystä, ettei se ollut vielä

³ Unionin tuomioistuimen 6.3.2018 antama tuomio Achmea, [C-284/16](#) (ks. myös lehdistötiedote [nro 26/18](#)).

liittynyt unioniin. Lisäksi on selvää, että välitystuomioistuin ei kuulu unionin tuomioistuinjärjestelmään, koska kyseinen tuomioistuin ei kuulu sellaiseen oikeussuojakeinojen järjestelmään, joka jäsenvaltiot veloitetaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa perustamaan unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.

Romanian antama suostumus kahdenvälisen investointisuojasopimuksen mukaiseen välimiesjärjestelmään on siten jäänyt vaille kohdetta kyseisen jäsenvaltion liittyttyä unioniin.

Kaiken edellä esitetyn perusteella unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion ja palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä lausuu sille esitetyistä kanneperusteista ja perusteluista, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen asiasisältöä ja erityisesti sitä, täyttääkö siinä tarkasteltu toimenpide aineellisesti SEUT 107 artiklan 1 kohdassa asetetut edellytykset.

MUISTUTUS: Euroopan unionin tuomioistuin käsittelee valituksia, joissa haetaan muutosta unionin yleisen tuomioistuimen antamiin tuomioihin ja määräyksiin oikeuskysymyksissä. Lähtökohtaisesti valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta. Jos valitus tutkitaan ja hyväksytään, unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen. Jos asiassa on mahdollista antaa ratkaisu, unionin tuomioistuin voi tehdä sen. Muussa tapauksessa unionin tuomioistuimen on siirrettävä asia unionin yleiseen tuomioistuimeen, jota sen valituksesta antama ratkaisu sitoo.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127